

10. Лист Міністерства праці та соціальної політики від 17.11.2006 № 711/020/99-06. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ua-info.biz/legal/basedt/ua-qmpftu.htm>
11. Глухова В. І. Аналіз використання коштів Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань / В. І. Глухова, О. Ю. Чубка // Наукові записки. Серія «Економіка». – 2012. – Вип. 19. – С. 110-113.

References:

1. Slivka A. V. Razvitie obyazatel'nogo sotsial'nogo strakhovaniya ot neschastnykh sluchaev na proizvodstve i professional'nykh zabolevaniy: diss. ... kand. ekonom. nauk: 08.00.10 / A.V. Slivka. – Volgograd, 2008. – 174 s.
2. Seliverstova E. V. Razvitie obyazatel'nogo sotsial'nogo strakhovaniya ot neschastnykh sluchaev na proizvodstve i professional'nykh zabolevaniy: atoref. diss. kand. ekonom. nauk: 08.00.10 «Finansy, denezhnoe obrashchenie i kredit» / E. V. Seliverstova. – Irkutsk, 2008. – 18 s.
3. Milakhin V. A. Formirovanie strakhovykh fondov pri obyazatel'nom i dobrovol'nom strakhovanii ot neschastnykh sluchaev na proizvodstve: atoref. diss. kand. ekonom. nauk: 08.00.05 «Ekonomika i upravlenie narodnym khozyaystvom» / V. A. Milakhin. – Moskva, 2007. – 19 s.
4. Zaiats T. A. Motyvatsiyni mekhanizm zabezpechennia zainiatosti naselennia Ukrainy / T. A. Zaiats, L. V. Pavlachyk, V. S. Zaiats // Naukovi zapysky. Serii «Ekonomika». – 2010. – Vyp. 13. – S. 200-209.
5. Chudovskiy V. I. Systema upravlinnia okhoronoiu pratsi v suchasnykh umovakh hospodariuvannia / V. I. Chudovskiy // Pravo i Bezpeka. – 2012. – № 1. – S. 237-242.
6. Pro okhoronu pratsi: Zakon Ukrainy vid 14.10.1992 № 2694-XII // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, 1992, № 49, st. 668.
7. Kyrychenko A. V. Suchasnyi stan ta napriamy reformuvannia zahalnoobov'iazkovoho derzhavnogo sotsialnogo strakhuvannia / A. V. Kyrychenko // Naukovi visnyk Natsionalnoho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy. Ser.: Ekonomika, ahraryni menedzhment, biznes. – 2013. – Vyp. 181 (5). – S.39-45.
8. Arabadzhi I. K. Yedyniy vnesok na sotsialne strakhuvannia: dotsilnist i nedoliky vprovadzhennia / I. K. Arabadzhi // Aktualni problemy obliku, analizu ta audytu v Ukraini: materialy Mizhvuzivskoi naukovopraktychnoi konferentsii molodykh vchenykh, aspirantiv ta studentiv, m. Donetsk, 20 kvitnia 2012 r. – D: Donetskiy natsionalnyi tekhnichnyi universytet, 2012. – S. 16–19.
9. Koval O. P. Modernizatsiia systemy sotsialnogo strakhuvannia v Ukraini: analitychna dopovid / O. P. Koval. – K.: NISD, 2014. – 38 s.
10. Lyst Ministerstva pratsi ta sotsialnoi polityky vid 17.11.2006 № 711/020/99-06. – [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://ua-info.biz/legal/basedt/ua-qmpftu.htm>
11. Hlukhova V. I. Analiz vykorystannia koshtiv Fondu sotsialnogo strakhuvannia vid neshchasykh vypadkiv na vyrobnytstvi ta profesiinykh zakhvoriuvan / V. I. Hlukhova, O. Iu. Chubka // Naukovi zapysky. Serii «Ekonomika». – 2012. – Vyp. 19. – S. 110-113.

Рецензент: кандидат юридичних наук Грובה А.А.

УДК 342.9

Искізаров О.М.,

директор Товариство з обмеженою відповідальністю «DLS GROUP»

**ОЗНАКИ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
У АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІЙ СФЕРІ**

У даній статті досліджено позиції науковців щодо класифікації ознак банківської діяльності у адміністративно-правовій сфері. Наведено особливості адміністративно-правового регулювання банківської діяльності. Проаналізовано нормативно-правові акти, що регулюють банківську діяльність в Україні.

Ключові слова: банківська діяльність, банківська система, адміністративно-правова сфера, нормативно-правове регулювання.

Искізаров А.Н.,

директор общество с ограниченной ответственностью «DLS GROUP»

**ПРИЗНАКИ БАНКОВСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ
В АДМИНИСТРАТИВНО-ПРАВОВОЙ СФЕРЕ**

В данной статье исследовано позиции ученых касательно классификации признаков банковской деятельности в административно-правовой сфере. Приведено особенности административно-правового регулирования банковской деятельности. Проанализировано нормативно-правовые акты, регулирующие банковскую деятельность в Украине.

Ключевые слова: банковская деятельность, банковская система, административно-правовая сфера, нормативно-правовое регулирование.

Iskizarov A.N.,

Director Limited Liability «DLS GROUP»

SIGNS OF BANKING ACTIVITIES IN THE FIELD OF ADMINISTRATIVE LAW

This article explores the position of scientists on classification signs Banking in administrative and legal sphere. The peculiarities of administrative and legal regulation of banking. Analysis of regulations governing banking activities in Ukraine.

Banking activity is different from the rest of the banking institutions, banks made exclusively on the basis of a banking license, it follows from the nature of the content banking services that make such activity, corresponding activity is particularly important and is characterized by unique features compared with the activity of another kind. A key role in banking plays its administrative and legal regulation, which is made the subject of a special authority - the National Bank of Ukraine.

Keywords: banking activity, banking system, administrative and legal field, normative-legal regulation.

Актуальність проблематики. Банківська система є особливо важливою для забезпечення економічної стабільності та добробуту громадян. Її належне функціонування є передумовою для економічного зростання та забезпечення сталого розвитку нашої держави. Стабільне функціонування банківської системи є основою для забезпечення діяльності як суб'єктів господарювання, так і державного апарату. Крім цього, стабільність банківської системи є запорукою Національної безпеки України і відповідно підлягає особливій охороні та регулюванню з боку держави.

На даний момент наша держава переживає економічну, політичну та соціальну кризи, які спричинили і кризу в банківській системі. Це зумовлює необхідність по-новому переосмислити ознаки банківської діяльності, визначити її суспільну важливість, напрацювати нові теоретичні знання, які б дозволили краще розуміти досліджуваній об'єкт, стали б основою для подальших наукових досліджень і реформування банківської системи та її адміністративно-правового регулювання зокрема.

Ступінь наукової розробки проблеми. Дослідженням категорії банківської діяльності займалися наступні вчені: С. М. Баранов-Мохорт, Я. О. Берназюк, Д. О. Гетманцев, А. Й. Іванський, Т. А. Латковська, С. І. Лучковська, О. С. Любунь, Т. В. Мазур, В. І. Міщенко, С. О. Ніщима, О. П. Орлюк, С. В. Очкуренко, В. Г. Першин, Ю. І. Пивовар, А. Г. Пишний, С. М. Половко, О. В. Прилуцький, О. М. Селезньова, М. В. Сідак, М. В. Старинський, О. В. Сударенко, В. П. Хомаківська, І. А. Шамрай, Г. Ю. Шемшученко та інші. Акцент на адміністративному аспекті обраної проблематики робили такі дослідники у даній сфері як: С. М. Баранов-Мохорт, А. Г. Баришніков, Д. О. Гетманцев, Т. А. Латковська, С. І. Лучковська, Т. В. Мазур, В. Ю. Оксін, О. П. Орлюк, С. В. Очкуренко, В. Г. Першин, Ю. І. Пивовар, А. Г. Пишний, С. М. Половко, Л. А. Савченко, Т. О. Чернадчук, та багато інших. Наведені вчені здійснили вагомий внесок у розвиток системи наукових знань з приводу банківської діяльності, проте

відповідні погляди потребують систематизації, а бачення ознак банківської діяльності повинно бути актуалізованим.

Метою статті є виокремлення ознак банківської діяльності у адміністративно-правовій сфері.

Виклад матеріалу. Банківська діяльність характеризується певними особливостями, які випливають з її природи, та є її ознаками. Науковці, які здійснювали розробки у сфері банківської діяльності виділяли її ознаки по-різному та розглядали їх з точки зору різних галузей права, а тому необхідно проаналізувати відповідні погляди вчених та виділити ті ознаки, які є основними та детермінують необхідність адміністративно-правового регулювання банківської діяльності.

Наприклад, Д. О. Гетьманцев та Н. Г. Шукліна виділяють наступні ознаки банківської діяльності: 1) одержання прибутку банком пов'язано із ризиком; 2) одержання прибутку здійснюється від обороту фінансових ресурсів, що є основою фінансової діяльності держави; в процесі фінансової діяльності не створюється додана вартість; 3) особливий порядок оподаткування. Особливий порядок оподаткування пов'язаний з пільгою в оподаткуванні, податком на додану вартість основних фінансових (банківських) операцій, а також з особливим порядком оподаткування прибутків банку, що пов'язаний з обов'язком формування резервів комерційними банками; 4) законодавство висуває жорсткі вимоги до діяльності комерційних банків, їх фінансово-економічного стану. При цьому, держава в особі уповноважених органів встановлює та здійснює особливий контроль за фінансовим ринком; 5) банківська діяльність провадиться в особливому правовому режимі – держава чітко регламентує порядок здійснення банківських операцій [1, с. 14].

В даному випадку науковці здійснили акцент виділяючи особливості банківської діяльності саме на публічному аспекті правовідносин під час банківської діяльності. Доцільно підкреслено особливості оподаткування банківської діяльності, проте деякі тези на даний момент втратили актуальність внаслідок змін податкового законодавства. Також, однією із ознак вдало виділено ту обставину, що банківська діяльність підлягає чіткому регламентуванню за допомогою адміністративно-правових норм. Публічний аспект банківської діяльності, що проявляється у відповідних ознаках взаємопов'язаний із значенням банківської діяльності для економічної системи та держави загалом. Вдалим є виділення такої ознаки банківської діяльності як ризиковість, що впливає з суті досліджуваної категорії.

Т. А. Латковська серед ознак банківської діяльності виділяє наступні характерні риси: 1) банківська діяльність – це особливий вид господарської діяльності; 2) банківська діяльність являє собою сукупність банківських операцій та банківських послуг; 3) банківська діяльність здійснюється спеціальними суб'єктами (банками); 4) для здійснення банківської діяльності необхідною умовою є отримання ліцензії (дозволу) НБУ; 5) банківська діяльність має систематичний характер; 6) банківська діяльність спрямована на функціонування та розвиток банківської системи, реалізацію грошово-кредитної політики держави [2, с. 343].

Багато ознак, які виділені вченою тяжіють саме до господарського права як галузі знань. Наприклад, виділяти як певну особливу ознаку банківської діяльності те, що остання є особливим видом господарської діяльності, є некоректним, оскільки будь-яка

господарська діяльність має певні особливості, які її і виділяють. Варто відзначити також лаконічність ознак банківської діяльності, які виділені вченою і полягають в звуженому колі суб'єктів такої діяльності та необхідності одержання ліцензії. При цьому, ліцензування банківської діяльності врегульоване суто адміністративно-правовими нормами законів та підзаконних адміністративно-правових актів Національного банку України.

Таким чином, необхідно систематизувати наведені думки науковців з приводу ознак банківської діяльності та виділити свої власні тези, виходячи з того, що банківська діяльність розглядається в розумінні законодавця, яке деякі вчені ще визначають як «вузьке» розуміння. Тому, необхідно визначити вказані особливості та розглянути їх в аспекті адміністративного права.

Першою особливістю є те, що банківська діяльність полягає в систематичному, системному та ризиковому наданні банківських послуг як спеціального виду фінансових послуг. Відповідна особливість впливає з того, що в міру чинного законодавства банківські послуги – є видами фінансових послуг.

Виходячи з наведеної особливості, адміністративно-правове регулювання банківської діяльності, в яких надаються такі послуги здійснюється на основі Закону України «Про банки і банківську діяльність», Закону України «Про Національний банк України» та Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб». Відповідна система адміністративно-правового регулювання банківської діяльності є особливою по відношенню до інших фінансових послуг, адміністративно-правове регулювання яких здійснюється, базуючись на Законі України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг». Положення останнього не поширюються на регулювання саме банківських послуг, які є основою банківської діяльності. З цього впливає основна особливість адміністративно-правового регулювання банківської діяльності у порівнянні з діяльністю з надання інших фінансових послуг – урегульованість банківської діяльності та її адміністративно-правового регулювання нормами спеціальних законодавчих актів. Це детермінує особливу систему адміністративно-правового регулювання, відмінну від загальної системи регулювання інших фінансових послуг.

Другою особливістю банківської діяльності є та обставина, що надання банківських послуг може здійснювати виключно банківська установа відповідно до банківської ліцензії, виданої Національним Банком України. Ця особливість характеризується спеціальною суб'єктністю такої діяльності.

При цьому, до суб'єктів банківської діяльності застосовуються особливі вимоги. Ці вимоги встановлені в Законі України «Про банки і банківську діяльність» і є необхідною передумовою для отримання банківської ліцензії, яка дає право на здійснення банківської діяльності. Проходження вказаної адміністративної процедури, крім вищенаведеного Закону детально врегульовано в підзаконних нормативно-правових актах, що приймаються Національним банком України.

Крім цього, з аспекту адміністративного права помітну роль в банківській діяльності відіграє сам Національний банк України, який крім того, що є суб'єктом владних повноважень по відношенню до банківської системи, є активним суб'єктом банківської діяльності та виступає в ролі банку. Відповідні функції спрямовані на

забезпечення стабільності надання банківських послуг та впливають з особливого правового статусу Центрального банку України. Таким чином, Національний банк України є особливим суб'єктом надання банківських послуг та має повноваження щодо допуску до ринку цих послуг інших суб'єктів шляхом їх ліцензування.

Третьою особливістю є та обставина, що предметом банківської діяльності є грошові кошти, валютні цінності та банківські метали. Хоча ці засоби та право власності на них врегульовані актами інших галузей законодавства, проте порядок їх випуску та обороту в банківській системі врегульовано саме нормами адміністративного права. Це регулювання полягає у встановленні певних вимог і обмежень щодо здійснення операцій з цими платіжними засобами. Особливий акцент в адміністративно-правовому регулюванні здійснюється в даному випадку щодо валютних цінностей, на здійснення операцій з якими необхідні окремі ліцензії. При цьому, в періоди кризи, як це є в даний час, Національний банк України встановлює адміністративні обмеження для банків щодо здійснення операцій з цими цінностями.

Четвертою особливістю визначено ту обставину, що банківська діяльність створює систему грошово-кредитних відносин, які пов'язані з розподілом та перерозподілом коштів в економіці держави. Відповідна система ще визначається як грошово-кредитний ринок. При цьому, Національний банк України має адміністративно-правові важелі для того, щоб впливати на ці відносини і за допомогою цих важелів досягати мету грошово-кредитної політики. Таким чином, невід'ємною частиною грошово-кредитного ринку, який існує в межах банківської діяльності, є система адміністративно-правових методів його регулювання, суб'єктом якої є Національний банк України.

П'ятою визначеною особливістю досліджуваної категорії є те, що банківська діяльність підлягає адміністративно-правовому нагляду та контролю за нею, який здійснюється Національним банком України і має назву «банківський нагляд та контроль». Відповідні адміністративно-правові норми щодо цього виду контролю містяться в наведених нами трьох банківських Законах.

Спеціальним суб'єктом, який здійснює такий контроль та нагляд є Національний банк України. Останній також наділений функцією адміністративно-правової нормотворчості щодо відповідної діяльності. Цими нормами встановлюються та деталізуються правила проведення банківського контролю та нагляду не виходячи за межі положень Закону України «Про банки і банківську діяльність» та Закону України «Про Національний банк України». Отже, на відміну від іншої діяльності, банківська діяльність підлягає особливій системі контролю – банківському контролю та нагляду. Відповідні контрольно-наглядові повноваження Національного банку України спрямовані на визначення діяльності комерційних банків на предмет дотримання ними норм та нормативів.

Останньою ознакою є те, що банківська діяльність завжди має правовий, економічний та технологічний зміст. При цьому, економічний зміст підлягає регулюванню за допомогою адміністративно-правових актів, в яких встановлюються нормативи такої діяльності. Наведені ознаки характеризують особливості саме банківської діяльності в розумінні Закону України «Про банки і банківську діяльність» і розкривають всі її аспекти, які характерні, або лише банківській діяльності, або в більшій мірі цій діяльності порівняно з іншими видами господарської діяльності. Таким

чином, враховано не лише певний господарський чи цивільно-правовий аспекти досліджуваної категорії, а й продемонстровано значний вплив норм адміністративного права на досліджувану діяльність.

Висновок. Враховуючи все вищенаведене, можна зробити висновок про те, що банківська діяльність є особливою сферою економічного життя, яка з огляду на її важливість підлягає адміністративно-правовому регулюванню.

Банківська діяльність відрізняється від іншої діяльності банківської установи, здійснюється виключно банками на підставі банківської ліцензії, її суть впливає зі змісту банківських послуг, які становлять таку діяльність, відповідна діяльність має особливо важливе значення та характеризується унікальними ознаками у порівнянні з діяльністю іншого роду. Ключову роль у банківській діяльності відіграє її адміністративно-правове регулювання, яке здійснюється спеціальним суб'єктом владних повноважень – Національним банком України.

Список використаних джерел:

1. Гетманцев Д.О., Шукліна Н.Г. Банківське право України: – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 344 с.
2. Латковська Т. А. Банківська діяльність як предмет регулювання різних галузей законодавства / Т. А. Латковська // Актуальні проблеми держави і права. – 2009. – Вип. 49. – С. 338-344.

References:

1. Hetmantsev D.O., Shuklina N.H. Bankivs'ke pravo Ukrainy: – K.: Tsentr uchbovoyi literatury, 2007. – 344 s.
2. Latkovs'ka T. A. Bankivs'ka diyal'nist' yak predmet rehulyuvannya riznykh haluzey zakonodavstva / T. A. Latkovs'ka // Aktual'ni problemy derzhavy i prava. – 2009. – Vyp. 49. – S. 338-344.

Рецензент: доктор юридичних наук, доцент Армаш Н.А.

УДК 347.73:336.027.2

Кінащук Л.Л.,

завідувач кафедри теорії та історії держави і права
Київського університету права НАН України,
доктор юридичних наук, професор

Білінський І.А.

студент магістратури

Київського університету права НАН України

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ МІЖНАРОДНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ Й АУДИТУ ПІДПРИЄМСТВ

У статті зазначається, що Україна в своєму поступальному розвитку прямує до ринкової економіки. Автор наголошує, що нашій державі необхідно створити значний масив законів, заснованих на міжнародних принципах та стандартах, які раніше в практиці України не використовувалися, при їх розробленні необхідно знайти оптимальне співвідношення між вимогами ЄС та досвідом української школи права, врахувати особливості діяльності підприємств.

Ключові слова: фінансовий контроль, аудиторська діяльність, аудит, національне законодавство, імплементація міжнародного законодавства, підприємство.

Кінащук Л.Л.,

заведуючий кафедрою теорії та історії держави і права
Київського університету права НАН України,
доктор юридических наук, професор

Белинский И.А.

студент магістратури